

Sygn. akt IV CZ 128/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku K. S.
przy uczestnictwie [...]
o stwierdzenie nabycia spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 marca 2017 r.,
zażalenia wnioskodawczyni
na postanowienie Sądu Okręgowego w B.
z dnia 18 sierpnia 2016 r., sygn. akt II Ca .../16,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

W sprawie z wniosku K. S. przy udziale [...] o stwierdzenie nabycia spadku, Sąd Okręgowy w B. postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2016 r. odrzucił apelację wnioskodawczynie od postanowienia Sądu Rejonowego w I. z dnia 30 października 2015 r., ze względu na brak substratu zaskarżenia. Wskazał, że wnioskodawczynie nie kwestionuje ustalonego porządku dziedziczenia, ani udziałów spadkowych, a jedynie fakt, że Sąd Rejonowy nie odebrał od niej oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, gdyż uznał je za zgłoszone po upływie terminu określonego w art. 1015 § 1 k.c.

Powyższe postanowienie zaskarżyła zażaleniem wnioskodawczynie wnosząc o jego uchylenie i wskazując, że w swojej apelacji nie wносиła o zmianę postanowienia Sądu pierwszej instancji przez dodanie wzmianki o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, ale o odebranie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, czego nie dokonał Sąd Rejonowy błędnie przyjmując, że doszło do upływu terminu określonego w art. 1015 § 1 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem sześciomiesięczny termin na złożenie wniosku o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jest zachowany, jeśli wniosek w tym przedmiocie zostanie zgłoszony w ramach sprawy o stwierdzenie nabycia spadku (art. 640 § 2 k.p.c.) przed jego upływem, nawet jeśli odebranie oświadczenia miałoby nastąpić po jego upływie (por. m.in. postanowienia SN z: 20 lutego 1963 r., I CR 109/63, OSNC 1964, nr 3, poz. 51, z 15 października 2015 r., II CZ 71/15, LEX nr 1823320). Stanowisko takie podzielił wyraźnie Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Zaskakujący jest więc fakt, że uznał, iż apelacja wnioskodawczynie powinna podlegać odrzuceniu, mimo że sąd pierwszej instancji błędnie odmówił odebrania od niej oświadczenia w przedmiocie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Jeśli Sąd Okręgowy nie zgadzał się z tym stanowiskiem powinien umożliwić wnioskodawczynie złożenie tego oświadczenia w ramach postępowania apelacyjnego. Nie zmienia tego stanowiska utrwalony już w orzecznictwie pogląd,

że apelacja nie przysługuje od braku wzmianki w orzeczeniu o stwierdzeniu nabycia spadku z dobrodziejstwem inwentarza (por. uchwała SN z 13 października 2010 r., III CZP 64/10, OSNC 2011, nr 3, poz. 26). Jak wynika z uzasadnienia zażalenia skarżąca takiej wzmianki w orzeczeniu nie żądała, a jedynie odebrania od niej stosownego oświadczenia przed sądem.

Odrzucenie skargi przez Sąd Okręgowy musi być uznane za naruszające prawa skarżącej, gdyż pozbawiono jej w tym przypadku jedynego sposobu na skuteczne złożenie oświadczenia. Sąd w zaskarżonym orzeczeniu wskazuje, że skarżąca może złożyć to oświadczenie w innym terminie, ale nie ma to pokrycia w rzeczywistości, skoro bezsporne jest, iż termin określony w art. 1015 § 1 k.c. już upłynął. Wnioskodawczyni może więc oświadczenie to złożyć jedynie w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku (art. 640 § 2 k.p.c.), gdyż nadal jej wniosek w tym przedmiocie pozostaje nierozpoznany.

Wnioskodawczyni wciąż może złożyć każde z oświadczeń dopuszczalnych prawem (art. 1015 § 1 k.c.), nie wyłączając oświadczenia o nabyciu spadku wprost lub o odrzuceniu spadku. Oznacza to, że w razie skorzystania z tej ostatniej możliwości, doszłoby do zmiany porządku dziedziczenia. Jak podnosi się w orzecznictwie, do czasu złożenia tych oświadczeń lub upływu terminu do ich złożenia, nabycie spadku - chociaż *ex lege* - nie jest ostateczne - art. 1026 k.c. (por. wyrok SN z 29 kwietnia 2011 r., I CSK 439/10). Konieczne jest więc umożliwienie złożenia wnioskodawczyni stosownego oświadczenia, gdyż może to rzutować na treść merytorycznego orzeczenia. W razie zatem złożenia do sądu spadku wniosku o stwierdzenie nabycia spadku i zamieszczenia w nim woli złożenia oświadczenia o przyjęciu tego spadku (art. 640 § 2 k.p.c.) rozstrzygnięcie o kręgu spadkobierców ustawowych i ich udziałach powinno być poprzedzone odebraniem takiego oświadczenia (por. post. SN z 15 października 2015 r., II CZ 71/15). Odrzucenie apelacji w tych okolicznościach musiało być uznane za przedwczesne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

kc

jw